



Kadın Eserleri Kütüphanesi

ve Bilgi Merkezi Vakfı

H A B E R L E R

Fener Mah. Abdüleziz Paşa Cad. Fener Vapur İskelesi Karşısı (Tarihi Bina) Halliç 34220 İstanbul Tel: (0212) 534 95 50 Fax: (0212) 523 74 08

KÜTÜPHANE'DEN



Eski Yönetim kurulu olarak, geçtiğimiz yılın kısa bir değerlendirmesini yapmak istiyoruz. Geçen yıl içinde Kütüphane, teknik donanımda yetersizlikler, aksaklıklar nedeniyle büyük sıkıntı çekti. Uzun süre faks aleti bozuktuk ve yenilenmesi için bağış aradık. Şimdi bir faks aletimiz var! Türk Henkel'e Kütüphanemize yaptığı bu önemli bağış için, Hülya İskender-Hayatseven'e de Kütüphane adına kurduğu bağlanımlar için teşekkür ediyoruz.

Kütüphanenin okurlara daha iyi hizmet verebilmesi için gerekli olan teknik donanımla ilgili Kütüphane görevlimiz Nuray Güner bir rapor hazırladı; buna göre Kütüphanedeki bilgisayarların yenilenmesi ve okuyucuların tarama yapabilmesi için 'monitör'e ihtiyaç olduğu belirlendi. Geçen Genel Kurul'da da bilgisayar-internet donanımının birlikte gerçekleştirilmesi kararlaştırıldı. Lions Fatih Kızıtaşı Klübü'nün düzenlediği kermes ve Türkan Saylan Modaevi'nin

defilesi sırasında satılan piyango biletlerinden sağlanan 500 milyon TL. Kütüphane'mize bağışlandı; Fatih Kızıtaşı Lions Klübü'ne teşekkür ediyoruz. Doç. Dr. Mesut Yalvaç ile yaptığımız görüşmede kendisi bize nasıl bir teknik donanım satın almamız gerektiğini ayrıntılarıyla anlattı. Şimdi başka kaynakları seferber ederek bu yıl Kütüphane'mize bu donanımı sağlamamız gerekiyor.

Önümüzde yaz dönemine kadar bir kaç etkinlik var. Bu yıl 8 Mart etkinlikleri çerçevesinde 1 Mart Pazar günü son günlerde gündemde olan bir konuyu 'Kadın Özgürlüğü ve Bekaret' konusunu tartıştık. Zengin bir tartışma ortamı içinde geçen bu etkinliğe konuşmacı olarak katılan Doç. Dr. Dilek Cindoğlu, Jinekolog Dr. Nuriye Ortayla ve tüm katılanlara teşekkür ederiz.

Bu yıl Kütüphane'nin kuruluş yıldönümünü 'Kütüphane Koleksiyonundan Seçmeler Sergisi' ile kutlayacağız. Nisan ayı içerisinde Prof. Dr. Ayla Ödekan tarafından 'Kadın Sanatçılar' konulu seminer dizisi de başlayacak.

30 Haziran'a kadar sergi programımız belirlendi.

Kütüphane'nin girişindeki salonu sanat etkinlikleri için kullanmayı hepimiz istiyoruz; ancak Sergi Komisyonu Sergilerin kurulması ve toplanması aşamasında Genel Kurul üyelerimizden destek bekliyor; aksi takdirde sanatçılarla ilişkilerimizde istemediğimiz aksaklıklar doğuyor. Sanatçı dostlarımızın da Kütüphane'deki işlerin yürütülmesindeki emek kısıtlılığını değerlendirerek bize destek olmasını bekliyoruz. Yönetim Kurulu sergilerin gelecek yıl daha sağlıklı yürütülebilmesi için sanatçılarla bir anlaşma yapmayı ve sergi sayısını azaltmayı öngörüyor. Yeni broşürümüz Türkçe ve İngilizce olarak Graphis tarafından basıldı; böylece Kütüphanenin koleksiyonları hakkında yenilenmiş bilgileri duyurabileceğiz.

Yeni Yönetim Kurulu üyelerine başarı ve dostluk dileklerimizle...

ESKİ YÖNETİM KURULU

Not: 15 Şubat Pazar Günü yapılan Genel Kurul'da yeni Yönetim Kurulu seçildi. Prof. Dr. Jale Baysal, Ülkü Terem, Tülin Tankut, Yard. Doç. Dr. Işıl Baş ve İmren Sipahi yeni Yönetim Kurulu'nu oluşturdu.

Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi Vakfı yayınıdır.
1000 Adet basılmıştır...

Yayına Hazırlayanlar: Aynur İlyasoğlu, Ruhsan Erten, Semra Ulusoy
Dizgi - Baskı: Helin Ajans Reklamcılık ve İletişim Ltd. Şti. (0212) 243 55 38

Bu bülten Helin Ajans'ın katkılarıyla hazırlanmıştır.





KADIN ESERLERİ KÜTÜPHANESİ
ve BİLGİ MERKEZİ VAKFI

14 NİSAN 1998

8. KURULUŞ YILDÖNÜMÜ KUTLAMALARI

ADALET CİMCOZ'U ANMA TOPLANTISI ve K.E.K.B.M.V. RESİM KOLLEKSİYONUNDAN BİR KESİT SERGİSİ
açılış kokteylinde aramızda olmanızdan mutluluk duyacağız.

Toplantı :14 Nisan 1998 Saat: 16.00
Sergi :14 - 17 Nisan 1998
Açılış Kokteyli :14 Nisan 1998 Saat 18.00
Yer :Fener İskelesi Karşısı (Tarihi Bina) Fener, Haliç - İstanbul Tel: (0212) 534 95 50

ETKİNLİKLER

Maya Sanat Galerisi Kurucusu

ADALET CİMCOZ'U ANMA

TOPLANTISI

PROGRAM

Açılış Konuşması : Gülsen Tuncer

Katılımcılar :

Teoman AKTÜREL

Semih BALCIOĞLU

Cengiz BEKTAŞ

Ali BÜTÜN

Ferruh DOĞAN

Mengü ERTEL

Ali Teoman GERMANER

Güngör KABAKÇIOĞLU

Tarih :14 Nisan 1998

Saat :16.00

Panel ve Sergi: 18 Nisan 1998,
15:00

PANEL: "Çocuk Yazınında Kız

Çocuk ve Kadın Figürleri"

Katılanlar

Dr. Firdevs Gümüşoğlu

Gülsüm Cengiz Akyüz

Doç Dr. Nazan Erkmen

Necdet Neydim

Nuran Turan

SLAYT GÖSTERİSİ

"Çocuk Kitapları Resimlemesinde

Kadının Yeri"

Sunan: Nazan Erkmen

SERGI

Kitap Resimleme

18 Nisan - 21 Nisan 1998

Not: Panelistler kitaplarını imzala-
yacaklardır.

Sergi:

24 Nisan - 11 Mayıs 1998

Sona Erül Resim Sergisi

Konferans :

Kadın Eserleri Kütüphanesi ve
Bilgi Merkezi Vakfı nisan ayında
"Sanat Tarihinde Kadın Sanatçılar"
konulu konferans dizisi düzenleye-
cek. Konferanslar M.S.Ü. Sanat
Tarihi Bölümü öğretim üyesi Prof.
Dr. Ayla Ödekan tarafından verile-
cektir. Ayla Ödekan Mimar Sinan
Üniversitesi ve Teknik Üniver-
site'de Mimarlık Tarihi ve Sanat
Tarihi dersleri vermektedir.
Ödekan, aynı konuda "Dışlanmışlar
- Ortaçağ'dan Günümüze Avrupa
ve Kuzey Amerika'da Resim ve
Yontuda Kadın Sanatçılar" başlıklı
bir de kitap yayına hazırlamıştır.
Konferans dizisi aşağıdaki konu
başlıklarını izleyecek ve dört hafta
sürecektir:

Kadın Eserleri Kütüphanesi ve
Bilgi Merkezi Vakfı'na bağışta
bulunmak isterseniz,
HESAP NUMARAMIZ:
Türkiye Vakıflar Bankası
Etiler Şubesi: 2009197

**SANAT TARİHİNDE KADIN
SANATÇILAR**

I - İnsan Merkezli Dünya'da

Kadının Sanat Üretimi

II - Reform Hareketinin Ardından

Kadının Sanat Üretimi

III - Akıl Çağında Kadının Sanat

Üretimi

IV - Feminist Sanat

Bilgi için;

Hülya İskender : 0212 523 74 08

0212 534 95 50

Ayşe Durakbaşa: 0216 327 11 44

**Kadın, sanat üretiminin
içinde olmuş ve başarılı
çalışmalar yapmıştır; ancak,
eğitimde ve yayınlarda sanat
tarihi erkeğin sanat üretimi
olarak ele alınıp, değerlendirilmiştir. Feminist hareketin
hızlandığı 1970'lerde kadının
sanat üretimi konusuna ilgi
artmış ve profesyonel sanatçı
olarak sanatın her kolunda
kadının etkin olduğu gerçeği
aydınlanmıştır. 1985'te
yayımlanan "Dictionary of
Women Artists" 21.000'in
üzerinde kadın sanatçının ad
ve bilgisini toplamıştır. Yine
de H. W. Janson'ın "History
of Art" kitabının 1986
baskısına ancak 20 kadın**

sanatçı girebilmiştir.

Antik dönemden öteye yazılı kaynaklarda kadın sanatçılara ait bilgiler bulunmaktadır. Kadın, ataerkil toplum yapısı içinde tüm sınırlamalara karşın sanatta etkinliğini korumuş ve bunun için mücadele vermiştir. Belgelerde kadın sanatçıların yaşamlarını kazanabildikleri, okul kurdukları, öğrenci yetiştirdikleri, sanat hakkında düşünce ürettikleri, haklarında eleştiri ve şiirler yazıldığı anlatılmaktadır. Aralarında kimileri düzenlemede ve ikonografide özgünlük yaratmışlardır. Kimileri de sanatçıları etkilemiş, sanata biçimsel ve teknik yenilik getirmişlerdir.

“Sanat Tarihinde Kadın Sanatçılar” konferans dizisi, sanat tarihinde unutulmuş kadın sanatçıları değerlendirenin ötesinde ataerkil toplum yapısında kadının verdiği mücadele öyküsüne sanat alanında katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Prof. Dr. Ayşe Ödekan

HATIRLATMA

Geçmiş yıllara ait eksik ajandalarımızı Kütüphaneden temin edebilirsiniz.

- 1991 Kadın Ressamlardan Bir Kesit
- 1992 Kadın Fotoğrafçılardan Bir Kesit
- 1993 Kadın Sinemacılardan Bir Kesit
- 1994 Kadın Seramikçilerden Bir Kesit
- 1995 Kütüphane Koleksiyonlarından Bir Kesit (tükenmiş)
- 1996 İstanbul ve Kadın
- 1997 Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Kadın ve Giyim
- 1998 Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Kadın ve Eğitim

KİTAP TANITIMI

BAĞDAT YOLLARINDA

GÜNELİ GÜN

Güneli Gün bize kelimenin her anlamında bir yolculuk masalı anlatıyor. Zamanda, mekanda, cinsel ve toplumsal kimliklerde yolculuk. Masamız 15. Yüzyıl sonunda İstanbul'da başlıyor. Kahramanımız Hürü on altı yaşında, dersleriyle cebelleşen ve dünyası eviyle sınırlı bir genç kızken birden kendini yollarda buluyor. Bu yollara düşmeyle birlikte sürekli bir eğitim ve dönüşüm süreci başlıyor onun için. Bu yolculuğun büyük bir kısmında güvende olmak için erkek kimliğiyle yaşıyor. Toplumsal cinsiyet ve cinsel kimlik ikilemiyle yüzleşiyor. Bu arada birçok sihirli olay yaşıyor, kendi öyküsünün içine karışan öykülerle ve insanlarla biz okurları da bir masaldan diğerine değişik mekanlara götürüyor, bir zaman diliminden diğerine sürüklüyor. Bin Bir Gece Masaları'nın kahramanlarıyla tanışıyor, Sultan Selim'in içi dünyasına giriyor, dervişlerle tasavvuf öğretisine aşina oluyoruz. Ama tüm bunlar olurken içinde bulunduğumuz zamanla da bağlantımız kopmuyor. Çünkü Hürü 20. yüzyılda yaşayan bir genç kız nasıl konuşursa öyle konuşuyor, kendini bizim kavramlarımızla ifade ediyor.

Bağdat Yollarında, bir kadın romanı. Yazar bu kadar eğlenceli şeyi bizi sürüklercesine anlatırken bir yandan da birçok kavramı sorguluyor: Cinsler arası ilişkileri, aşkı yaşayış biçimlerini, 20. yüzyılın en tipik sorgulanan kavramı olarak kimlikleri. Bunun en önemli göstergelerinden biri Türkiye'de doğup büyümüş biri olarak yazarın ana eksenini Türk tarihi ve kültürü olan bu kitabı İngilizce yazmış olması. Yazar bu konuda kendine Plütark'ı örnek aldığını söylüyor. Yani önce sözcükleri öğrenip sonra onları şeyleri adlandırmak için kullandığı dili değil, deneyimlerle sonradan öğrendiği sözcüklerin dilini kullanıyor. Aslında ikisini harmanlıyor.

Kitap Simavi Yayınları'ndan Yurdanur Salman'ın Türkçesiyle çıktı. Çevirmen kitabın ruhunu çok güzel veriyor. Ne yazık ki kitap şimdiye kadar hakkettiği ilgiyi görmedi. Bence bütün kadınların bu kitabı okuması gerek. İnsana kendini bulma ve hayatı olduğu gibi kabul etme yolunda umut veriyor. Bunun yanısıra tadı damağımızda kalan o sürekli yolculuğun lezzeti de cabası.

NEJLA ÖZGÜR



Kütüphane'mizde sürdürülen Kadın Sözlü Tarihi projesinde görüşülen kaynak kişilerden Sare Okçu, Kuzguncuk'taki yalısında ... Sare Okçu, arkasında daha önceki yıllarda yapılmış bir yağlı boya portresi ve kendi yaptığı yağlı boya tablolarla birlikte divanında. (Fotoğraf: Laleper AYTEK-KEKBMV Sözlü Tarih Arşivi)

KÜTÜPHANEDE SUNULAN HİZMETLER

Çalışma Günleri: Pazartesi - Cuma, beş gün Saat: 10.30 - 18.30 arasında hizmete açık

Hizmetler : Kitaplık, Süreli Yayınlar, Makale Arşivi, Kupür Arşivi, Gri Yayınlar, Arşiv, Sözlü Tarih Koleksiyonu, Kadın Sanatçılar Diataki, Görsel Arşiv, Fotokopi Hizmeti, Haberler Bülteni (yılda dört kez), Sergiler (yılda sekiz kez), Etkinlikler.

KITAP TANITIMI

Bir Ebe'nin Hikayesi ve I. Dünya Savaşı'nda Çocuklar

Bu yazıda Kütüphanemiz'e Viyana Üniversitesi İktisat ve Sosyal Tarih Enstitüsü'nde görev yapan Avusturyalı tarihçi dostumuz Christa Hammerle tarafından armağan edilen iki kitabın tanıtımını yapmak istiyoruz.

Armağan kitapların ortak bir yönü her ikisinin de geleneksel tarih yazımcılarının yönelmediği yaşamlara ve etkinlik alanlarına büyüteç tutması.

İlki, bir köy ebesinin hayatından hareketle doğum deneyiminin 20. yüzyılın ilk iki çeyreğinde görünümünü ve geçirdiği evreyi sunuyor bize. İkinci kitap ise bir savaşın, Birinci dünya Savaşı'nın çocuk gözleriyle anlatımı.

İlk kitap "Aus Dem Leben einer Hebamme" (Bir Ebe'nin Hayatından) 19. yüzyılın sonunda Avusturya'nın Kartner Lavental bölgesinde geleneksel halk tıbbi kurallarına göre ebelik yapan bir büyükanenin yanında büyüyüp, daha sonra kendine meslek olarak ebeliği seçen Maria Horner'in anılarından oluşuyor. Böhlau yayınevi tarafından 1994'de basılmış. Kitap Maria Horner'in bir televizyon programı için kaleme aldığı yaşam hikayesi notlarının, araştırmacı Hamerle'nin 1983 ile 1984 yılları arasında gerçekleştirdiği üç ziyarette Maria Horner ile yaptığı beş saatlik söyleşilerin ve Horner'in araştırmacıya sunduğu fotoğraf, ebelik sertifikası gibi belgelerin toplamını içeriyor.

Hammerle'nin bilgi edinme yöntemi olarak yardımına başvurduğu söyleşiler klasik söyleşi normlarını büyük ölçüde zorluyor; tarihçi anlatıya çoğu kez hiç müdahale etmiyor bir iki cümle ile konuşmanın gidişatını yönlendiriyor. Bütün kasetler imzalanan protokol gereğince harfi harfine çözümleniyor, daha sonra Maria Horner'in yardımıyla kitapta kullanılacak biçimde kısaltılıp düzeltiliyor. Hatırlamak çok yönlü ve ucu açık bir süreç. Geçmişe ait anılar çoğu kez net açık hatıralar olmayabiliyor, ilk konuşmadan sonraki karşılıklı sohbetler esnasında Maria Horner tamamlayıcı olaylar hatırlıyor ve bu hemen kayıt ediliyor. Söyleşi süreci karşılıklı öğrenme ve dost olma sürecine dönüşüyor. Bu konuda Hammerle şöyle yazıyor: "Maria Horner'le çalışmak başlangıçta benim için bir deneyim konusuydu. O da araştırmacı olarak benim ilgimi çekecek olayları anlatıyordu daha ziyade ama sınırlar adım adım ortadan kalktı. İkimiz de farklı tarihsel şartların ve

deneyimlerin sonuçlarından öğrendik bir-birimizi, daha çok benimsedik."

Bağımsız bir köy ebesi olarak çalışan Horner'in tanımına göre ebeler "yaşamın başlangıcında varlar ama daha sonra onların varlığından söz etmek pek mümkün görünmüyor. Kamuoyunda doktorlar ve hemşirelerin bir varlığı söz konusu ama ebelerin görünürlüğü yok, hele köy ebelerinin hiç sözü edilmiyor". Kitap, kadına ait bir deneyim olan doğumun bu görünmez yardımcılarına görünürlük kazandırmak açısından oldukça anlamlı bir çalışma. Maria Horner'in hikayesine gelince; 1917'de doğan Horner, 1938'de ebe okulunu bitirir. Bütün köy ebeleri gibi o da çok düşük bir ücretle işe başlar. Zaman zaman ücret yerine yiyecek, yakacak maddesi olarak geçimini sürdürür. 1950'li yıllarda hastanelerde doğumun yaygınlaşmasıyla ebelerin durumu kötüleşir. Horner 40 yıllık meselek hayatında üç bin doğum yaptırır. 70'li yıllardan itibaren o da diğer meslektaşları gibi hastanede çalışmaya yönelir, değişik hastanelerde görev yapar ve 1977 yılında emekli olur. Horner'in yaşam pratiği bize dönemin doğum geleneğindeki değişim ve dönüşümü gösterir. Örneğin büyükanne zamanında 10 metre olan kundaklar Horner'in zamanında küçülür. Doğum yapan kadın on gün yatar. Dokuz günün sonunda sulandırılmış şarapla bütün bedeni yıkanır, boynuna kadar bir çarşafa sarılır, sıkı sıkı örtülür. Amaç kadını terletmek ve bu yolla vücuttaki zararlı maddelerin atılmasını sağlamaktır. Büyükanne döneminde sözkonusu edilmeyen bir şey; babaların doğuma alınması Horner döneminde gündemdedir artık.

Maria Horner kendi yaşam hikayesini anlatırken kadın gözleriyle ve kadınlık deneyimi içinden bir Nazi dönemi panoraması da sunar bize. Ari ırkın kadınları için bir eğitim seferberliği planlanmıştır. O da bu arada ebelik okulunu bitirir. Aynı dönemde Ari ırktan olmayan zeka geriliği olan, genetik yolla geçen hastalığı olanlar kısırlaştırılır. Hangi kadınların kısırlaştırılacağına ise Sağlık Dairesi belirlemektedir.

Üç bine yakın doğumla Maria Horner değişik aile ilişkilerine ve hayat hikayelerine tanıklık eder. Bekar anneler, istenmeyen çocuklar, dönemin ağır köylü yaşantısı Maria Horner'in anlatılarıyla hayatîyet kazanır.

Onun ebelik deneyiminin noktalandığı hastaneler doğumun evrimi açısından da gelinen son noktadır. Hastanelerde steril odalarda tek başına yapılan doğumlar ona göre insani değildir. Bu konuda Horner hiç de haksız sayılamaz çünkü medeniyetin "yüksek" ürünleri yararlarının yanı sıra

doldurulması imkansız boşluklar da açıyor hayatımızda.

İkinci kitap "Kindheit im Ersten Welt Krieg" (Birinci Dünya Savaşı'nda Çocukluk) 'de ise çocukluk dönemi Birinci Dünya Savaşı'na rastlayan 24 kişinin hatıralarına başvurulmuş çocuk gözleriyle bir savaş profili çiziliyor.

Kısalı uzunlu yirmi dört söyleşi doğum tarihleri 1902 ile 1915 yılları arasına rast-gelen kadın ve erkeklerin savaş dönemi anılarını kapsıyor. Anılarını anlatanların on üçü kadın, on biri ise erkek. Toplumsal cinsiyeti araştırma konusunu etkileyen bir kategori olarak değerlendirdiğini söyleyen Hammerle, kitapta öncelikle kadın anılarına yer veriyor, erkeklerin anıları kadın anılarının arkasında yer alıyor. Bu tür sıralama araştırmacıya göre, okuyucuya savaş cinsiyetlerin yaşayış biçimleri konusunda karşılaştırma olanağı sağlayacaktır. Gerçekten de savaş anılarının bilgisi, cinsiyete özel farklılıklar içeriyor. Örneğin kadın anlatılarında I. Dünya Savaşı'nın "hinterland"ında ne olup bittiği daha bir açıklık kazanıyor. Açlık, yiyecek temini, savaş şartlarına göre yemek pişirme, kıt kaynaklarla elbise, yakkabi üretimi, yani kadın cinsiyeti ile tanımlanan yeniden üretim faaliyetlerinin savaş şartlarındaki biçimleri yer ediyor kız çocuklarının belleğinde. Kızlar bu konularda yardım ettikleri annelerinin faaliyetleriyle daha yakından ilgililer ve bunları anlatıyorlar.

Erkek çocuklarının savaştaki konumları değişik. Babaların gitmesiyle bazı faaliyetler doğrudan onların sırtlarına yükleniyor. Babalık otoritesinin onlar sürdürmeye çalışıyorlar ve dönemin gençlik çocuk örgütleri aracılığıyla cepheyle daha yakın bir bağ içindeler.

Araştırmacı yaşı da anlatıların farklılaşmasında önemli bir etken olduğunu vurguluyor. Yaş çocukluk evrenlerini etkileyen bir faktör. Çocukluk evrenlerinin genişliği, darlığı farklı deneyimlerin su yüzüne çıkmasına neden olabiliyor.

Hikaye anlatıcılarının genellikle alt ve orta sınıflardan olmasına dikkat edilmiş ayrıca coğrafi bakımdan da kendini Viyana ve çevresiyle sınırlamış araştırmacı. Her anlatının başında kısa bir biyografi bulunuyor. Çocuk bakışıyla savaşın yıkımları babanın, erkek kardeşlerin kaybı, yarallara yardım, yaşamı devam ettirmek için izlenmesi gereken stratejiler gözler önüne serilirken Avusturya'da belli bir dönemde çocuk olmanın hikayesi de anlatılıyor. Bu yanı sıra kitap bir çocuk tarihi de aynı zamanda. Christa Hammerle'ye kütüphanemize armağan ettiği ufuk açıcı kitaplar için -belki biraz geciktik ama- teşekkür ediyoruz.

NECLA AKGÖKÇE